

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ МУЛЬТИПЛІКАТИВНОГО ЕФЕКТУ ВПЛИВУ ІТ-СЕКТОРУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Акулов Олексій Олексійович

ORCID ID: 0000-0001-5334-9597

аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

Науковий керівник: Радіонова Ірина Федорівна

ORCID ID: 0000-0002-0941-2867

Д-р. екон. наук, професор

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

Сектор інформаційних технологій (ІТ) відіграє ключову та базову роль у економіці України. У 2022 році експорт послуг ІТ-сектору приніс дохід у розмірі 7.3 мільярдів доларів США, що становить близько 4.5% від загального ВВП країни, демонструючи стабільну позитивну динаміку. [1,2] Незважаючи на те, що 2023 рік, під впливом повномасштабного вторгнення, приніс деякі коливання у доходах і ІТ-сектор можливо не продемонструє зростання як у попередні роки, він продовжує залишатися фундаментальним для економіки України. [3] Тому необхідно звернути увагу не лише на прямі макроекономічні показники ІТ-сектору, але й оцінювати й розуміти зміст його мультиплікативного ефекту впливу на економічний розвиток України. Це важливо для розуміння як потенційно позитивних, так і можливих негативних наслідків.

У випадку ІТ-сектору, мультиплікативний ефект відображає, як первинні інвестиції або витрати в цей сектор (наприклад, розробка нових технологій, створення ІТ-інфраструктури) можуть сприяти створенню додаткових робочих місць, збільшенню продуктивності в інших галузях, та стимулюванню інновацій. Виділю основні аспекти мультиплікативного ефекту ІТ-сектору:

- Збільшення зайнятості: ІТ-компанії створюють нові робочі місця, а також сприяють підвищенню кваліфікації працівників.
- Інвестиції в освіту та навчання: розвиток ІТ-сектору потребує кваліфікованих фахівців, тому зростає інвестиція в освіту та професійне навчання.
- Залучення іноземних інвестицій: сильний ІТ-сектор може привертати іноземні інвестиції, які сприяють подальшому розвитку економіки.
- Підвищення експорту: ІТ-сектор часто фокусується на експорті послуг, що сприяє збільшенню валютних надходжень.
- Технологічні інновації: розвиток ІТ сприяє впровадженню нових технологій у різних галузях економіки.
- Підвищення продуктивності: ІТ-рішення можуть підвищити продуктивність в інших секторах, наприклад, у виробництві, логістиці та управлінні.

Ці фактори в сукупності створюють ланцюгову реакцію, яка може сприяти загальному економічному зростанню та розвитку. Водночас важливо підкреслити, що зростання ІТ-сектору не завжди автоматично передбачає його позитивний мультиплікативний ефект на загальний стан економіки. Я виділив би наступні

чинники негативного мультиплікативного ефекту:

- Втрата робочих місць у традиційних галузях: автоматизація та цифровізація, прискорені розвитком ІТ-сектору, можуть зменшити потребу в ручній праці у деяких галузях, що призводить до закриття робочих місць.

- Збільшення економічної нерівності: сфокусованість на високотехнологічних навичках може поглиблювати розрив між високоосвіченими фахівцями та робітниками з меншою кваліфікацією, підвищуючи економічну нерівність.

- Залежність від ІТ-сектору: зростаюча залежність економіки від ІТ-сектору може створити ризики, пов'язані з волатильністю цього сектору, зокрема у випадку глобальних технологічних змін чи криз.

- Відтік мізків: розвиток ІТ-сектору може також сприяти відтоку висококваліфікованих фахівців до країн з кращими умовами праці та життя, що послаблює внутрішній розвиток країни.

- Нерівномірний регіональний розвиток: концентрація ІТ-індустрії в певних регіонах може призвести до нерівномірного розвитку, залишаючи відсталі регіони без значного економічного зростання.

Хотілось би приділити додаткову увагу і розкрити зміст мультиплікативного впливу ІТ-сектору в міжгалузевому розрізі. Я розгляну приклад впливу витрат сектору інформаційних технологій на сільське господарство:

1. Початкові інвестиції в ІТ. Уявімо, що уряд або приватні компанії роблять значні інвестиції в розвиток ІТ-інфраструктури, спрямовані на поліпшення технологій у сільському господарстві. Це може включати розробку програмного забезпечення для управління фермами, автоматизацію виробничих процесів або впровадження системи точного землеробства.

2. Прямий вплив на сільське господарство. Використання цих технологій у сільському господарстві може підвищити продуктивність, знизити витрати та підвищити якість продукції. Фермери отримують можливість виробляти більше продукції за менші витрати, що призводить до збільшення їх доходів.

3. Вторинні ефекти. Збільшення доходів у секторі сільського господарства сприяє зростанню споживчих витрат. Фермери та працівники агросектору можуть витрачати додаткові доходи на покупку товарів та послуг, включаючи ІТ-продукти, що стимулює попит та зростання в інших секторах економіки.

4. Третинні ефекти. В результаті збільшення попиту на різні товари та послуги, інші сектори економіки також отримують стимул для зростання. Наприклад, зростає потреба у виробництві та роздрібній торгівлі, що може призвести до створення нових робочих місць та додаткових інвестицій.

Цей приклад ілюструє, як первинні інвестиції в ІТ-сектор можуть сприяти не лише безпосередньому підвищенню ефективності та продуктивності в сільському господарстві, але й мають більш широкий мультиплікативний вплив на загальну економіку, стимулюючи зростання та розвиток різних галузей.

Висновки: ІТ-сектор відіграє важливу роль у розвитку економіки України, не тільки безпосередньо сприяючи зростанню ВВП, але й стимулюючи інновації та продуктивність у різних галузях. Його мультиплікативний ефект може мати як позитивні, так і потенційно негативні наслідки, включаючи вплив на ринок праці та соціальну нерівність. Тому для оптимального використання потенціалу ІТ-сектору важливо вживати заходів, спрямованих на забезпечення збалансованого розвитку та мінімізацію можливих ризиків: підтримка професійної перепідготовки та навчання, інвестиції у вищу освіту та наукові дослідження, стимулювання внутрішнього попиту на ІТ-продукти та послуги, політика балансування відтоку мізків.

Список використаних джерел:

1. (2023, February 2). Експорт послуг у 2022: частка ІТ становить рекордні 45%. Lviv IT Cluster. Retrieved November 17, 2023, from <https://itcluster.lviv.ua/eksport-poslug-u-2022-chastka-it-stanovyt-rekordni-45/>.
2. (n.d.). Валовий внутрішній продукт (у фактичних цінах). Державна служба статистики України. Retrieved November 17, 2023, from https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html.
3. (2023, November 1). Експорт ІТ-послуг у 2023 вперше не покаже росту. Lviv IT Cluster. Retrieved November 17, 2023, from <https://itcluster.lviv.ua/eksport-it-poslug-u-2023-vpershe-ne-pokazhe-rostu/>.